

**Verkondiging in de Sint Jansbasiliek, 28/29 oktober 2023.
Dertigste zondag door het jaar¹**

*Zij stellen Jezus met deze vraag op de proef. Dat betekent zoveel als: help ons naar de kern te gaan, het hart van de zaak.
Het is dus een goede vraag.*

Wat is het voornaamste gebod in de Wet?

Een farizeese schriftgeleerde stelt deze vraag.

Farizeeërs waren volkspredikanten.

De omvangrijke wet van Mozes wilden zij toegankelijk maken voor gewone, vaak niet geletterde mensen. Het zou niet eerbiedig zijn te zeggen dat zij de mensen hapklare brokken wilden geven, maar het komt wel in de buurt.

Veel mensen zagen door de bomen van de vele wetten en regels het bos niet meer van het geloof.

Het was de farizeeën ernst. Zij waren er diep van overtuigd dat de wereld, de mensheid hangt aan een trouwe vervulling van de Wet van Mozes, het grote geschenk van God aan zijn volk, en de eredienst in de tempel. Daar moest je niet te licht over denken.

¹ Exodus 22, 20-26; 1Tessalonicenzen 1, 5c-10; Matteüs 22, 34-40

En eerlijk gezegd geldt dat nog steeds. Waar de liturgie verwaarloosd wordt, waar God uit het zicht verdwijnt en de godsdienst en de liefde tot puur individuele zaken worden verklaard, gaat het niet goed met de mensen en de wereld. Dan leven we alleen maar voor onszelf en wordt alles wat met godsdienst en geestelijk leven te maken heeft tot een persoonlijke bevrediging van behoeften.

Wat is het voornaamste gebod in de Wet?

Zij stellen Jezus met deze vraag op de proef. Dat betekent zoveel als: help ons naar de kern te gaan, het hart van de zaak. Opdat de mensen het gemakkelijk kunnen begrijpen en in praktijk brengen.

Het is dus een goede vraag.

Het antwoord van Jezus is van een sublieme eenvoud en diepzinnigheid tegelijk. Je zult de Heer je God liefhebben met alles wat in je is en je zult de naaste liefhebben *als jezelf*.

Om met dit laatste te beginnen: een behoorlijke dosis zelf-liefde is beslist noodzakelijk.

Je mag er zijn, je bent geliefd en je mag liefde hebben voor je eigen leven. Anders word je een angstvallig, ten diepste ongelukkig en misschien ook wel wat bitter persoon. Jammer, daarvoor is ons leven te kostbaar en te kort. Jezus zegt: denk niet te min over jezelf, houd van jezelf, zet je licht niet onder de korenmaat, probeer te stralen en je licht te laten schijnen. Godsdienst wil je gezond maken, royaal, voluit levend en niet angstvallig weggekropen in een hoekje, al of niet met een boekje.

Je zult God liefhebben en je naaste al jezelf.

Liefhebben.

Ik las ergens dat hier niet op de eerste plaats bedoeld wordt: een gevoel. Gevoelens zijn enorm belangrijk, maar we weten allen dat ze voorbijgaan zijn. Het verliefde gevoel is heerlijk maar tijdelijk. Wie elkaar wil vasthouden moet na een tijdje dieper graven. Doe je dat niet dan is na verloop van enige tijd 'de koek op', zoals we dat tegenwoordig zonder omwegen zeggen.

Over dat *diepere graven* gaat het hier.

Dieper dan het gevoel van liefde gaat de trouw aan het verbond. Daarover spreekt de heilige Schrift en spreekt Jezus. Trouw zijn aan de vriendschap met God en met je naaste, ook al zijn de hooggespannen gevoelens en is het oplaaiende vuur op een laag pitje gekomen. Vriendschap, trouw aan het verbond vraagt zorgvuldig onderhoud. Daarom waren en zijn er al die wetten en regels. Dat zijn allemaal touwtjes die je verbonden houden met God en je medemensen, je naaste.

De eerste lezing van vandaag, uit het boek Exodus, noemt er een aantal. De een nog mooier dan de ander.

Zoals altijd in de Bijbel staat de vreemdeling voorop. Pas op, eigenlijk ben je er zelf ook een. Je hebt dit land zomaar gekregen, je bent er zomaar geboren, gedraag je niet als eigenaar, dictator, maak je tent ruimer, zodat iedereen droog zit en slaapt. En dan de weduwen en de wezen, mensen dus die op niemand meer kunnen steunen. Wees jij een steun en toevlucht voor hen. Leen royaal, knijp de ander niet af, verneder hem niet met je onbetaalbare rentes.

Het enige motief om zo te handelen, al die wetten en regels te onderhouden is jouw liefde voor God en de naaste, dat wil zeggen jouw trouw aan het verbond, de vriendschap met God en met elkaar.

Aan deze twee geboden hangt heel de Wet en de Profeten.

Voordat Jezus kwam lag alle nadruk op het eerste gebod: de liefde tot God. Jezus noemt deze niet voor niets als eerste.

Maar daarmee *gelijkwaardig* noemt Hij de liefde voor de naaste, je medemens. Deze opvatting van Jezus was betrekkelijk nieuw.

God is niet los te vinden. Hij heeft zich met heel zijn wezen verbonden met de mensen. Als je God wilt eren en liefhebben begin dan bij je naaste.

Heel de mensheid zal je niet lukken, stap voor stap dus, te beginnen met de mens *naast* jou, jouw man, jouw vrouw, je kind; de vreemdeling dan, de weduwe en de wees, de arme die steun vraagt.

Maar ook geldt: de *mens* is niet los verkrijgbaar. Hij is beeld van God. Zonder het perspectief op God is de mens niet meer dan een product van de soort, een hoger dier, waarover je kunt beschikken, waarvan je het leven al of niet de moeite waard vindt. Zonder liefde tot God is de mens vogelvrij en heeft hij of zij geen eeuwige waarde, uitreikend boven productiviteit en nut.

Zo zeer heeft God de mens lief dat Hij in Jezus ons kwetsbare, kostbare mens-zijn heeft aangenomen.

Lof zij U, Christus. Amen.

pastoor Nico van der Peet